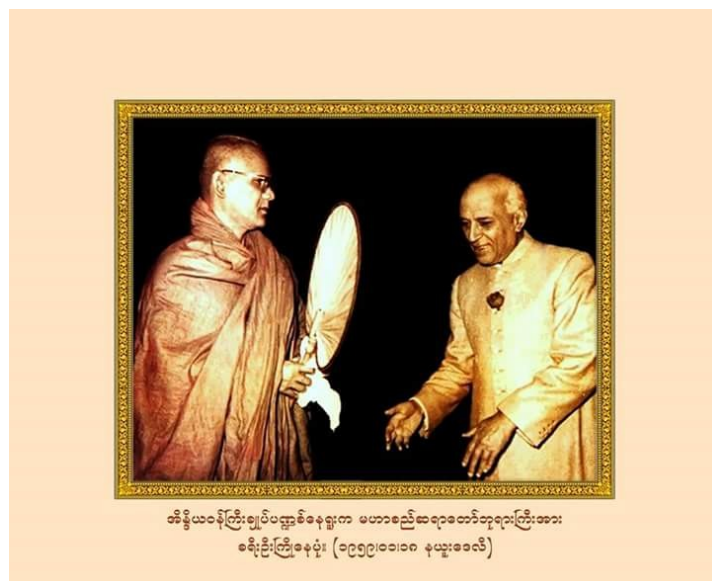

၁၃၁၅-ခုနှစ်က မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ၌ သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ပြည့်စုံ အောင် ၃-လနီးပါးအားထုတ်ခဲ့ပြီး နောက် ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တော်တိုင် ဥပဇ္ဈာယ်အဖြစ်ဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူခဲ့သော အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသား အရှင်ဇိနရက္ခိတ၏ပင့်ဖိတ်ခြင်းကြောင့် ဆရာတော်ကြီးသည် ၁၃၂၁-ခုနှစ်တွင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ အခြေခိုင်မာရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးလုပ်ငန်းများဖြစ်သော သိမ်သမုတ်ခြင်း၊ ရှင်ပြုပေးခြင်း၊ ရဟန်းခံပေးခြင်းတို့ဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား၌ သာသနာ ပြုတော်မူခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ခရစ်နှစ် ၇-ရာစုမှ ၉-ရာစု တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားခဲ့သည့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၏တရားအမွေကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းခွင့် တဖန် ပြန်လည် ရရှိခဲ့လေသည်။

၁၃၂၀-ခုနှစ် ပြာသိုလဆုတ် ၉-ရက်နေ့တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ မက်ကာသီဌာန၌ ဘာဝနာဌာနချုပ် (မဟာစည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဗဟိုဌာန) ဖွင့်ပွဲကျင်းပရာ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ သျာမ နိကာယ၊ အမရပူရနိကာယ၊ ရာမညနိကာယ၊ ရွှေကျင်နိကာယဟူသော ဂိုဏ်းပေါင်းစုံမှ ဆရာတော်များ၊ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓသာသနာအသင်းဥက္ကဋ္ဌ တရားဝန်ကြီးဦးချန် ထွန်း၊ သီရိလင်္ကာ နိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာဗန္ဓရာနာယကတို့က အသီးသီးမိန့်ခွန်းပြောကြသည်။ ထို့နောက် မဟာ စည်ဆရာတော်က ပါဠိဘာသာဖြင့် မိန့်ခွန်းကြွေမက်ကြားတော်မူသည်။ ယင်းကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနဖွင့်ပွဲသည် မဟာစည် ဆရာတော်အား ချီးကျူးပူဇော်ပွဲကြီးနှင့် တူလေသည်။ ကြီးကျယ်သော သာသနာ့ပွဲကြီးဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ တိုင်အောင်ပင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၌ ပဋိပတ္တိတရားအမွေ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းခွင့်ကို ကျယ်ပြန့်စွာရရှိခဲ့လေသည်။ မဟာစည်ဆရာတော်သည် ၁၃၂၀-ခုနှစ် နတ်တော်လတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ကြွတော်မူသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် တရားဦးဟောတော်မူရာ မိဂဒါဝုန် တောသို့လည်းကောင်း၊ ထိုမှ ကုသိန္ဒာရုံသို့လည်းကောင်း၊ ကြွတော်မူ သည်။ ကုသိန္ဒာရုံမှ အပြန် ဂေါရက်ပူမြို့တွင်းရှိ အသင်းတိုက်တစ်ခု၌ မဟာစည်ဆရာတော်သည် ဝိပဿနာ တရား တော်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့ရာဌာနတွင် တရားအမွေခံယူ ခွင့် ရရှိခဲ့လေသည်။

ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံအကြောင်း မင်္ဂလာဦးအောင်မြင့်က ဝက်လက် မစိုးရိမ်ဆရာတော်အား လျှောက်ထားပုံကို ဤနေရာတွင် ဖော်ပြလိုပါသည်။

“ဒီပုံကို သေသေချာချာကြည့်စမ်းပါ ဆရာတော်၊ ဘယ်လောက်အသက်ဝင်ပြီး ဘယ်လောက် သဘာဝကျသလဲ၊ ကျေးဇူးတော်ရှင်မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ်နေရူးက ဆီးကြိုပြီး ဖိတ်မန္တကပြုနေပုံ၊ ဝန်ကြီးချုပ်နေရူးကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ငြိမ်သက်တည်ကြည်တဲ့ ဣန္ဒြေနဲ့ စူးစူးစိုက်စိုက်ကြည့်နေပုံ၊ ပြီးတော့ နှစ်ဦးစလုံး ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ဖြစ်ကြသည့်အားလျော်စွာ ဖိတ်မန္တက ပြုသူကလည်း အပိုလုပ်တဲ့ ဟန်မျိုးတွေမ ပါပဲ လိုလိုလားလားနဲ့ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်ပဲ၊ ဧည့်သည်ဖြစ်တဲ့ ဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း အချင်းချင်း အကြောင်းအားလျော်စွာ တွေ့ကြရလို့ လိုလားတဲ့အရိပ်အယောင်နဲ့ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက်ပဲ ကြည့်တော်မူနေတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးနှစ်ဦးစလုံးရဲ့မျက်နှာများမှာ တဦးအပေါ်တဦး မေတ္တာဓာတ်ထင်ဟပ်နေကြ တာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေ တယ်မဟုတ်လားဘုရား” ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

၂၉-နှစ်ပြည့် ဗုဒ္ဓဓမ္မလောကအထူးထုတ်တွင်ပါရှိသော အငြိမ်းစားသံအမတ်ကြီး ဦးကြင်၏ “မဇ္ဈိမဒေသ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် တခေတ်ထွန်းရေး” ဆောင်းပါးမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြရလျှင် “အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရာကျက်စထရန် ပြည်နယ်၊ အက်ဂျမီယာမြို့နေ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မိတ်ဆွေ ရှုရီရာဟုလာဆူမန်ချဝါးရား (Shri Rahula Suman Chhawara) ထံမှစာရရှိခဲ့ရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၃၁၆-ခု နှစ်ဦးက ရန်ကုန်မြို့မဟာစည်သာသနာ့ ရိပ်သာ၌ ရဟန်းပြု၍ တစ်လမျှသတိပဋ္ဌာန်တရားပွားများအားထုတ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

သူသည် အက်ဂျမီယာမြို့စွန်ရှိ ဂေါတန်နာဂါး (သို့) ဂေါတမရွာ၌ ဖွဲ့စည်းထားသော ကောလိယဗုဒ္ဓအသင်း၏ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သည်။ ယင်းအသင်း၌ပူဇော်ကိုးကွယ်ရန် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တစ်ဆူကို မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာမှ အပြန် မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ လှူဒါန်းရန် ရှုရီချဝါးရားက တောင်းခံခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် များကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာ၌ သင်္ဂါရဝဖြစ်ရန်သာမက ကြည်ညိုသဒ္ဓါ စေတနာထက်သန်မှု ရှိရန်လည်း လွန်စွာလိုအပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ကောလိယဗုဒ္ဓ အသင်းအား လိုက်နာရန်ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကို ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌကြီး သတိုးသီရိသုဓမ္မဆာဦးသွင်က လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှစ်သက်တော်မူသည့် ဓမ္မဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ပူဇော်ရန် ဆန္ဒပြင်းပြတော်မူသည့်အလျောက် ၁၃၄၂-ခုနှစ် တပို့တွဲလဆုတ် ၉-ရက်နေ့တွင် ဘုရားရှင်ဖွားမြင်တော်မူရာ လုမ္ဗိနီ ဥယျာဉ်တော်၌ ၉-ရက်စခန်းဖွင့်၍ နီပေါယောဂီ ၁၁၉-ယောက်အား သတိပဋ္ဌာန်တရားတော်ကို ဟောကြားတော်

မူခဲလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ဖွားမြင်တော်မူရာ လုမ္ဗိနီ ဥယျာဉ်တော်၌ တရားအမွေခံယူခွင့် ရရှိခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ ပဏ္ဍိတာရာမ ရွှေတောင်ကုန်းသာသနာ့ရိပ်သာ ဆရာတော်၏ဩဝါဒဖြင့် ဂျာမန်ရဟန်းတော် အရှင်ဝိဝေကာနန္ဒသည် လုမ္ဗိနီပဏ္ဍိတာရာမသာသနာ့ရိပ်သာ၌ ပဋိပတ္တိသာသနာတော် တည်တံ့ပြန့်ပွားရေးကို ရွက်ဆောင်လျက် တရားအမွေခံယူခဲ့လေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် နီပေါနိုင်ငံ ဓမ္မကိတ္တိဝိဟာရသို့ ကြွရောက် တော်မူစဉ် “ဗုဒ္ဓေါ လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗ ပါဏိနံ” ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ အကျိုးစီးပွားပြည့်စုံစေရန်အတွက် လောက၌ ပွင့်တော်မူကြောင်း အခြေခံဟောကြားပြီးနောက် “ဗုဒ္ဓေါ သောဘဂဝါ ဗောဓာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ” ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ကျင့်ခဲ့၍ သိပြီးဖြစ်သော တရားတော်ကို မိမိလိုပင်သိသင့်သမျှသိကြရအောင် မည်ကဲ့သို့ကျင့်ရမည်ကို ကရုဏာတော်ကြီးမားစွာဖြင့် အကျယ်တဝင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ရာ သာသနဓဇဓမ္မာစရိယဘွဲ့ရ အရှင်ဉာဏပုဏ္ဏိက နီပေါဆရာတော်က ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူခဲ့လေသည်။ နီပေါဆရာတော် အရှင်ဉာဏပုဏ္ဏိကသည် သာသနာရေးကိစ္စများကို ကိုယ်တိုင်ရွက်ဆောင်၍လည်းကောင်း၊ ရဟန်းငယ်များ၊ သာမဏေများ၊ သီလရှင်များကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ စာသင်တိုက်ကြီးများ၊ သာသနာ့ရိပ်သာများ၌ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်အကျင့်မြတ်များကို စနစ်တကျသင်ယူစေ၍ လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏တရားအမွေကို စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းခဲ့လေသည်။

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ လက်ရုံးတပည့်ကြီးများဖြစ်ကြသော ရွှေတောင်ကုန်း ရိပ်သာဆရာတော် အရှင်ပဏ္ဍိတာဘိဝံသ၏ ရိပ်သာခွဲများသည် နီပေါ၊ မလေးရှား၊ စင်္ကာပူ၊ ကိုးရီးယား၊ ထိုင်ဝမ်၊ ဩစတြေးလျ၊ အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်နှင့် ကနေဒါနိုင်ငံများတွင်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာနန္ဒဝိဟာရဆရာတော် အရှင် သီလာနန္ဒာဘိဝံသ၏ ပဋိပတ္တိသာသနာပြုဆောင်ရွက်ချက်များသည် အမေရိကန်၊ ကနေဒါ၊ မက်ဆီကို၊ ဂျမေကာ၊ စင်္ကာပူနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံများတွင်လည်းကောင်း၊ ချမ်းမြေ့ရိပ်သာဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ရိပ်သာခွဲများသည် အင်ဒိုနီးရှား၊ ထိုင်း၊ တောင်အာဖရိကနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများတွင်လည်းကောင်း၊ အထင်အရှား တည်ရှိကြလျက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်ရောင်ဝါ ထွန်းလင်းနေပြီဖြစ်လေသည်။ သဒ္ဓမ္မရုံသီရိပိသာဆရာတော် အရှင်ကုဏ္ဍလာဘိဝံသသည်လည်း ပြည်ပနိုင်ငံ အများအပြားသို့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာကရောက်၍ ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်ကို အထူးကျေးဇူးပြု ခဲ့လေသည်။

ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းကြောင့် ၁၉၇၇-ခုနှစ်မှ စတင်၍ ရန်ကုန်မြို့ မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာအတွင်း သံဃာတော်များအား အင်္ဂလိပ် ဘာသာသင်ကြားမှုကို သင်တန်းအဆင့်ပိုချခဲ့ရာ ၁၉၉၀-ခုနှစ်၌မူ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုသင်တန်းကျောင်းအဆင့်ထိ (မဟာစည် သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာတရား

အားထုတ်ပြီးသော ဓမ္မစရိယဘွဲ့ရ သိက္ခာ ၁၀- ဝါပြည့်ပြီး ရဟန်းတော်များအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာသင်ကြားမှုကို ရော)၊ (တရားအားထုတ်ပြီးသော နိုင်ငံခြားသားများ အတွက် မြန်မာဘာသာနှင့် ပရိယတ္တိအခြေခံသင်ကြားမှုကို ပါ) တိုးမြှင့်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့လေရာ ယနေ့အချိန်တွင် ဤသင်တန်းကျောင်းဆင်း ဆရာတော်များမှတစ်ဆင့် မဟာစည် ပဋိပတ္တိသာသနာသည် ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ကျယ်ပြန့်လျက်ရှိပြီ ဖြစ်လေသည်။

ဤမျှပင်မကပါပဲ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်သည် ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမွေခံတပည့် များ အစဉ်အဆက် ကြိုးပမ်းရွက်ဆောင်လျက်ရှိရာ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် ပျံ့နှံ့ထင်ရှားလျက် ရှိနေလိမ့်ဦးမည် ဖြစ် ပါသည်။